

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

WYJAŚNIENIA

dotyczące przedstawiania
Szczegółowego uzasadnienia zarzutów
w postępowaniach w sprawach:

- 1) praktyk ograniczających konkurencję
 - 2) nakładania kar pieniężnych
- jeżeli podstawa nałożenia tych kar związana
jest ze sprawami z zakresu ochrony konkurencji

Warszawa, maj 2019 r.

Warszawa, 03.06.2019 r.

WYJAŚNIENIA
dotyczące przedstawiania
Szczegółowego uzasadnienia zarzutów w postępowaniach w sprawach:
1. praktyk ograniczających konkurencję
oraz
2. nakładania kar pieniężnych jeżeli podstawa nałożenia tych kar
związana jest ze sprawami z zakresu ochrony konkurencji.

I. Wprowadzenie

1. Wysokość nakładanych przez Prezesa UOKiK kar oraz - co jest nawet bardziej istotne - wysokość ich ustawowego zagrożenia za naruszenia zakazu praktyk ograniczających konkurencję sprawia, że tego rodzaju kategoria spraw mieści się w autonomicznej definicji sprawy karnej w rozumieniu Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności¹ (dalej jako „EKPCz”)².
2. Z tego względu konieczne jest zapewnienie w toku prowadzonych przez Prezesa UOKiK postępowań respektowania sprawiedliwości proceduralnej zgodnie ze standardami wyznaczonymi przez orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, na co coraz częściej wskazują sądy krajowe w konsekwentnym i ugruntowanym już w tym zakresie orzecznictwie³. Jest to jeszcze bardziej istotne w świetle wprowadzenia do *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*⁴ odpowiedzialności osób fizycznych za niektóre porozumienia ograniczające konkurencję. Powyższe dotyczy również postępowań w sprawach nakładania kar pieniężnych za naruszenie przepisów *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*, jeżeli podstawa nałożenia tych kar związana jest ze sprawami z zakresu ochrony konkurencji.
3. Jedną z wartości składających się na ww. sprawiedliwość proceduralną jest prawo do wysłuchania wskazane w art. 6 ust. 3 EKPCz. Podstawową możliwością skorzystania z tego prawa jest natomiast uzyskanie przez stronę postępowania wyczerpującej informacji o stawianych jej zarzutach.
4. Mając na uwadze powyższe oraz wyrażony w art. 9 *Kodeksu postępowania*

¹ Konwencja z dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.). Wiążący charakter Konwencji wynika z art. 1 w zw. z art. 19 i art. 32 Konwencji, oraz art. 91 w związku z art. 9 Konstytucji RP.

² Kryteria uznania sprawy za karną w rozumieniu EKPCz, tzw. „kryteria Engel”, ustalono w orzeczeniach ETPCz z 8 czerwca 1976 r. w sprawie Engel i in. przeciwko Holandii, nr: 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72 oraz z 21 lutego 1984 r. w sprawie Öztürk przeciwko Niemcom, nr 8544/79.

³ Np. wyrok SN z 14.04.2010 r., III SK 1/10; z 1.06.2010 r., III SK 5/10; z 21.09.2010 r., III SK 8/10; z 21.10.2010 r., III SK 7/10; z 10.11.2010 r., III SK 27/08; z 21.04.2011 r., III SK 45/10; wyrok SA w Warszawie z 4.07.2012 r., VI ACa 202/12.

⁴ Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2019 r. poz. 369).

*administracyjnego*⁵ nakaz należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania, Prezes UOKiK będzie przedstawiał stronom wskazanych na wstępie postępowań *Szczegółowe uzasadnienie zarzutów*. Przedstawienie stronie postępowania szczegółowego uzasadnienia faktycznego i prawnego stawianych zarzutów będzie stanowiło realizację standardów wynikających z EKPCz i przewidzianego w art. 74 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* obowiązku umożliwienia stronie wypowiedzenia się co do stawianych jej zarzutów. Wprowadzenie *Szczegółowego uzasadnienia zarzutów* odpowiada również na zgłaszane w tym zakresie postulaty doktryny i praktyków prawa konkurencji⁶.

II. Szczegółowe uzasadnienie zarzutów

Konieczność wydania

5. Przedstawienie stronie postępowania *Szczegółowego uzasadnienia zarzutów* konieczne jest tylko w takim przypadku, gdy Prezes UOKiK zamierza wydać decyzję stwierdzającą stosowanie praktyki ograniczającej konkurencję lub decyzję w ramach postępowań w sprawach nakładania kar pieniężnych za naruszenie przepisów *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*, jeżeli podstawa nałożenia tych kar związana jest ze sprawami z zakresu ochrony konkurencji. Zatem w przypadku decyzji umarzającej postępowanie lub decyzji zobowiązującej wydanej na podstawie art. 12 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*, nie jest konieczne przedstawienie stronie postępowania *Szczegółowego uzasadnienia zarzutów*.

Etap wydania

6. *Szczegółowe uzasadnienie zarzutów* będzie przedstawione stronie postępowania, gdy Prezes UOKiK uzna, że zakończył etap gromadzenia materiału dowodowego. Dopiero wtedy możliwe jest przygotowanie dokumentu, który przedstawia wyczerpująco uzasadnienie faktyczne i prawne stawianych zarzutów.

Treść dokumentu

7. W *Szczegółowym uzasadnieniu zarzutów* Prezes UOKiK przedstawi wszystkie istotne fakty oraz dowody, na podstawie których zamierza oprzeć decyzję. Ponadto w dokumencie tym zostanie przedstawiona ocena prawna ustalonych faktów, aby strona postępowania miała możliwość ustosunkowania się do niej.
8. Dokument będzie zawierał informację, czy Prezes UOKiK zamierza nałożyć na stronę postępowania karę (bez wskazywania jednak jej wysokości) oraz wskazywał ustalone okoliczności, które będą miały wpływ na jej wysokość np. umyślność/nieumyślność, długość naruszenia, jego powaga, okoliczności łagodzące i obciążające.
9. Jeśli Prezes UOKiK zamierza zastosować w decyzji stwierdzającej stosowanie praktyki ograniczającej konkurencję środki zaradcze, to również poinformuje o tym w *Szczegółowym uzasadnieniu zarzutów*. Prezes UOKiK wskaże jakie środki zamierza nałożyć, a informacja ta będzie na tyle uzasadniona, aby umożliwić stronie zajęcie stanowiska co do podstaw i zasadności ich nałożenia.
10. Prezes UOKiK poinformuje także o planowanym nałożeniu rygoru natychmiastowej wykonalności.

⁵ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.).

⁶ Np. M. Bernatt, *Sprawiedliwość proceduralna w postępowaniu przed organem ochrony konkurencji*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania UW, Warszawa 2011, s. 102 i n.; M. Bernatt, B. Turno, *O potrzebie doskonalenia rozwiązań procesowych w znowelizowanej z dniem 18 stycznia 2015 r. ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów*, iKAR 2015, nr 2(4), s. 77-94; R. Gago, P. Rosiak, *Uwagi dotyczące zakresu postanowienia o wszczęciu postępowania w świetle wymogu zapewnienia realizacji prawa do obrony oraz w związku z zakresem unijnego postanowienia o przedstawieniu zarzutów (Statement of Objections)*, iKAR 2013 nr 7, s. 45-50; uwagi Rady Doradczej przy Prezesie UOKiK.

11. Treść dokumentu będzie determinowana przez charakter sprawy i strukturę ostatecznej planowanej decyzji. Również jego obszerność będzie zależała od natury naruszenia i jego złożoności.

Forma dokumentu

12. *Szczegółowe uzasadnienie zarzutów* nie stanowi ani postanowienia ani tym bardziej decyzji. Jest to jedynie pismo Prezesa UOKiK o charakterze przygotowawczym (czynność materialno-techniczna) - poprzedzające wydanie aktu administracyjnego, jakim jest decyzja - informujące w sposób wyczerpujący stronę o stawianych zarzutach i umożliwiające jej po raz kolejny, przed wydaniem decyzji, przedstawienie swojego stanowiska stosownie do wymogu określonego w art. 74 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Termin na ustosunkowanie

13. W *Szczegółowym uzasadnieniu zarzutów* Prezes UOKiK wskaże termin, w jakim będzie oczekiwał na ewentualne stanowisko strony. Termin będzie dostosowany do danej sprawy. Poza wyjątkowymi sytuacjami, wyznaczony termin nie będzie krótszy niż 14 dni.

Pojawienie się nowych okoliczności lub dowodów

14. Jeżeli po przedstawieniu stronie *Szczegółowego uzasadnienia zarzutów* pojawią się nowe, istotne okoliczności czy dowody, strona będzie miała możliwość wypowiedzenia się co do nich. W tym celu Prezes UOKiK przekaze jej *Uzupełnienie szczegółowego uzasadnienia zarzutów*.

III. Wejście w życie

15. Prezes UOKiK będzie przedstawiał *Szczegółowe uzasadnienie zarzutów* w postępowaniach wszczętych po 1 września 2015 r.
16. Od dnia 3 czerwca 2019 r. w zakresie postępowań w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone oraz nakładania kar pieniężnych, o których mowa w art. 106 ust. 2 pkt 2 - 3 oraz art. 107 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli podstawa nałożenia tych kar związana jest ze sprawami z zakresu ochrony konsumentów, obowiązywać będą zasady określone w dokumencie Wyjaśnienia dotyczące realizacji przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów obowiązku przekazania stronom postępowań z zakresu ochrony konsumentów informacji o podstawach faktycznych i prawnych zarzutów naruszenia przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

Aktualizacja: 30 lipca 2020 r.